

НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ БІЗНЕСУ ТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** Військове вторгнення країни-агресора накладає відбиток на діяльність організації і установ різної сфери діяльності та форм власності. Умови їх функціонування стають все більше складними, невизначеними та непередбачуваними, а швидкість і контекст змін середовища призводить до пошуку нових підходів для забезпечення якості освітніх послуг в умовах викликів сьогодення.*

***Ключові слова:** освітні послуги, стратегічне партнерство, BANI – світ.*

Актуальність. Від початку повномасштабного вторгнення країни-агресора під вогневим прицілом постійно перебувають не тільки підприємства та установи критичної інфраструктури, а й об'єкти соціальної сфери. Значну частину таких об'єктів складають заклади освіти. За даними Міністерства освіти і науки України кількість зруйнованих і пошкоджених закладів освіти вже перевищує 2600 [1]. Це спричиняє значні труднощі не лише для забезпечення якості освітніх послуг, а й функціонування низки закладів в цілому. Значною мірою пошкоджень та руйнації зазнали заклади вищої освіти, частину з яких було вимушено переміщено в інші регіони країни. З метою збереження робочих місць та забезпечення подальшого функціонування, програму релокації запропоновано також і для бізнесу [2]. В умовах наявних викликів та непередбачуваності ситуації ще більшої актуальності набуває питання налагодження ефективної взаємодії бізнесу та закладів вищої освіти.

Постановка задачі (мета). Обґрунтувати підходи до налагодження та управління ефективною взаємодією бізнесу та закладів вищої освіти у період воєнного та післявоєнного стану.

Результати. Необхідність у підготовці висококваліфікованих фахівців з роками тільки зростає, як і попит на них серед роботодавців. І саме останні, через вимоги до майбутніх працівників, спричиняють необхідність постійного моніторингу та удосконалення освітніх програм підготовки в закладах вищої освіти. Основною тенденцією сучасної освіти залишається впровадження концепції «освіти впродовж життя», що сприяє адаптації випускників до умов та викликів сьогодення, а також розвитку та удосконалення навичок, необхідних для виконання роботи в майбутньому. Адже спостерігається перехід від зосередженості на академічних досягненнях та наявному досвіді роботи, як провідних чинників у працевлаштуванні, до навичок, що включають цифрову грамотність, навички комунікації тощо.

За даними рейтингу «The Global Employability University Ranking and Survey (GEURS2021)», прослідковується зростання ролі співпраці між закладами вищої освіти та бізнесом, адже це забезпечує ефективну інтеграцію працевлаштування у освітній процес [3]. Слід зазначити, що рейтинг складається на основі думки більше 10 тис. роботодавців, які працевлаштовують випускників з 250 кращих університетів світу. Також у 2021 році було відзначено, що партнерства з навчання без відриву від роботи та науково-дослідні роботи визнані роботодавцями найвигіднішими.

У той же час, з початку повномасштабного вторгнення перед закладами вищої освіти України постало багато викликів, серед яких можна виділити такі:

- значні пошкодження та руйнування матеріально-технічної бази (приміщення навчальних корпусів, гуртожитків, лабораторій та відповідного обладнання тощо);

- переміщення населення як всередині країни, так і закордон, що зумовило рух кадрового складу та контингенту здобувачів;
- долучення до складу Збройних сил України працівників з числа науково-педагогічного та допоміжного персоналу;
- обмеження в забезпечення якісної практичної підготовки через згортання певних підприємств або установ;
- зміна потреб ринку праці та підготовки кадрів, необхідних для потреб національної економіки, особливо у післявоєнний час.

На сьогодні вимушеного переміщення зазнали, здебільшого, заклади вищої освіти таких областей: Донецької, Луганської, Херсонської, окремих громад Запорізької та Харківської. За інформацією Міністерства освіти і науки України, станом на 01 серпня 2022 р., релоковано 29 закладів вищої освіти та 64 відокремлених структурних підрозділів закладів вищої освіти різної форми власності [4].

З такими ж викликами вимушені сьогодні боротися і топ-менеджмент підприємств, значна кількість з яких: зазнали ушкоджень та руйнувань; мають недобір кадрів відповідної кваліфікації, що зумовлено міграційними та мобілізаційними процесами; втрата або неможливість переміщення необхідного обладнання тощо.

Так, за інформацією Міністерства економіки України, станом на 26 вересня 2022 р., у більш безпечні регіони вже здійснили переміщення 745 підприємств, з яких 558 - відновили роботу, ще 286 – очікують уточнення нової локації або способу транспортування [5]. Найбільше підприємств було релоковано з Харківської (193), Київської (180), Донецької (106), Дніпропетровської (27) та Запорізької (26) областей [5].

В таких умовах формується новий досвід та нові трансформаційні процеси як в освіті, так і в діяльності бізнес-організацій. Середовище їх функціонування стало: «крихким», адже звичні системи і способи дій зруйновані; «неспокійним», через неможливість передбачення подальших подій; «нелінійним» – довгострокове планування не має сенсу; «неосяжним» в міру необхідності прийняття швидких рішень в умовах невизначеності. Це зумовлює розробку нових стратегій з орієнтацією на виклики VANI-світу [6].

Відповіддю на зазначені вище виклики може стати налагодження стратегічного партнерства за участю всіх зацікавлених сторін. Ефективна взаємодія можлива завдяки реалізації багаторівневої системи, яка наскрізно повинна відображати узгодженість цілей та очікуваних результатів кожної сторони. Задля забезпечення якісної підготовки відповідних фахівців необхідним є:

- гармонізація політики та заходів задля досягнення цілей сталого розвитку (об'єднання міжнародної спільноти заради досягнення спільних цілей);
- чітке розуміння реальних потреб у підготовці фахівців як в умовах війни, так і повоєнного відновлення (включеність державних інституцій);
- запит від представників бізнесу відповідно до сфери їх функціонування та готовність реального долучення до організації та реалізації освітнього процесу (вибір формату співпраці, відповідальність конкретних людей за його реалізацію з боку бізнесу);
- фундаментальна теоретична підготовка, пошук інноваційних рішень через здійснення наукових досліджень і впровадження їх результатів в освітній та виробничий процеси, реалізація міжнародних проєктів задля обміну наявними та генерування нових знань (зклади вищої освіти як вузлові центри підготовки фахівців).

Висновки. В умовах невизначеності та непередбачуваності обставин відбувається формування унікального досвіду функціонування всіх сфер життєдіяльності країни. При цьому зростає попит на фахівців із відповідними знаннями та навичками, які зможуть забезпечити відновлення як інфраструктури, так і економіки. Це відкриває нові горизонти можливостей для реалізації потенціалу закладів вищої освіти, як своєрідного хабу у взаємодії з бізнесом, державними та міжнародними інституціями.

Список використаних джерел

1. Інтерактивна мапа зруйнованих і пошкоджених закладів освіти. URL: <https://saveschools.in.ua/> (дата звернення 10.10.2022).
2. Програма релокації підприємств. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv> (дата звернення: 07.10.2022)
3. The Global Employability University Ranking and Survey (GEURS 2021). URL: <https://www.employability-ranking.com/cooperation> (дата звернення: 07.10.2022).
4. Освіта України в умовах воєнного стану. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf> (дата звернення: 06.10.2022).
5. Релокованих підприємств вже відновили роботу в безпечних регіонах країни. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=bd6e0089-4472-41b1-bf71-30fb261d87f0&title=558-RelokovanihPidprimstvVzheVidnoviliRobotuUBezpechnikhRegionakhKraini> (дата звернення: 03.10.2022).
6. Grabmeier S. BANI versus VUCA: a new acronym to describe the world. URL: <https://stephangrabmeier.de/bani-versus-vuca/> (дата звернення: 06.10.2022).

Simshah I., postgraduate student,
assistant of Management Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
iruna.simshag@kneu.ua

ESTABLISHMENT OF EFFECTIVE INTERACTION BETWEEN BUSINESS AND INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION DURING THE WAR AND POST-WAR STATES

Summary. The military invasion of the aggressor country leaves an imprint on the activities of enterprises and institutions of various spheres of activity and forms of ownership. The conditions of their operation remain increasingly complex, uncertain and unpredictable, and the speed and context are changing with the environment to find new approaches to ensure the quality of educational services in the conditions of today's challenges.

Key words: educational services, strategic partnership, BANI world